

kimondottan iparművészeti feladatra, egy plakát terveire vonatkozik, mely Budapestet volna hivatva a külföldön hirdetni. A plakát feltételeinek kiírásánál a tendencia azon volt, hogy a plakát első sorban a székesfőváros különleges szépségeit hirdesse, melyek fekvésében, de világvárosi jellegében is rejlenek. Így határozottan látképes ábrázolást kívánnak, ami, tekintetbe véve, hogy ez Budapest első külföldi plakátja, ha a művészek kezét megköti is, mindenesetre megokolt, annál is inkább, hiszen itt a fő vonzóerő éppen Budapest képe kell hogy legyen. A pályázat kiírásánál a székesfőváros a díjak nagyságával is hangsúlyozni kívánta, hogy erre a plakátra igen nagy súlyt helyez. Az első díjra 1600 pengő, második díjra 1000 pengő, harmadik díjra 600 pengő áll rendelkezésre, ezenkívül pedig 300—300 pengő kilene megvásárolt mű részére, úgyhogy a díjazás a szokással szemben határozott magasnak mondható és így remélni lehet, hogy a plakáttervezők egész táborra versenyezni fog a nagy erkölcsi sikert is jelentő díjért. A pályázati hirdetmény január hó végén jelent meg és arról a tanási IX. ügyosztály és az O. M. Iparművészeti Társulat ad felvilágosítást.

A köztéren álló emlékek szaporítására is gondolt az ügyosztály, mikor javaslatot tett, hogy a Szabadság-tér déli oldalán, a régi Széchenyi-sétátéren egy emlékművet állítsanak fel, mely azt örökíti meg, hogy ezt a teret, a régi Pest első sétaterét, gróf Széchenyi István teremtette meg és az első fát 1846-ban az ő felesége ültette el ott nagy ünnepélyesség között. Az emlékmű, bensőséges jellegének megfelelően, kisebb, intímebb hatású lesz és annak megtervezésére a bizottság, mely a javaslatot egyhangúlag elfogadta, Telese Ede szobrászművészt kérte fel.

Látnivaló, hogy a művészeti és közművelődési bizottság több irányban is igyekszik a magyar művészetet támogatni és munkához juttatni. Egyelőre a rendelkezésre álló anyagi eszközök szűk volta miatt a keretek is szűkek, ámde remélhető, hogy a viszonyok javultával ezek is kitágulhatnak, és a művészet és közöttük a sokra hivatott magyar iparművészet méltó érvényesülési terét megtalálja. Ezért elismerés és hála illeti meg a bizottság érdemes tagjait, élükön dr. Buzáth János alpolgármester-elnök mellett dr. Libér Endre tanácsnokot és az agilis, lelkes előadót, dr. Paehér Béla fogalmazót. A. Gy.

A RÁKÓCZIÁNUM ÜVEGFESTMÉNYEI

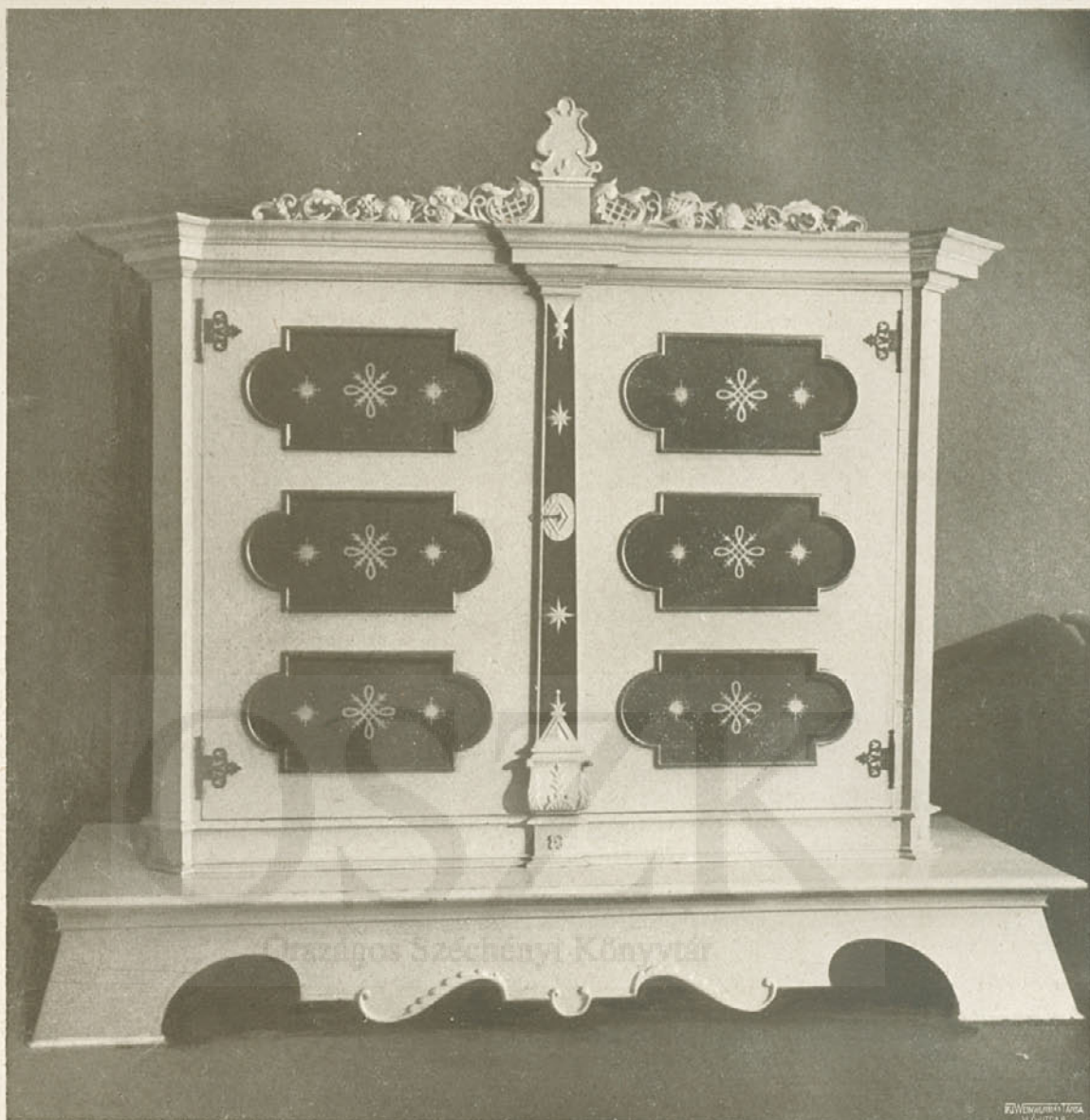

Akkor követő időknek egyik érdekes tünete az egyházi vagy vallásos élet megerősödése volt. Budapesten is új egyházközösségek, új plébániák, templomok keletkeztek, épültek. Ez a föllendülés váltotta valóra a Rákócziánum templomát tervezők óhaját is. Mondhatnók, hogy mindez egy bizonyos értelemben az egyházi művészet újjáéledését is jelentette. Jelentette elsősorban a Rákócziánum temploma építkezésénél, ahol kiváló művészek munkája szerencsésen olvad össze finom harmóniába. A templom építésze, Arkay Aladár, az egyházi építészetnek jeles mestere már számos alkotással tette nevét ismeretessé. Eddigi munkái mellett is feltűnik a Rákócziánum temploma érdekes eredeti magyaros megoldásával. Igen sikerültnek mondható a templom belső térhatása. Érdekes gondolat volt a szentélynek erősen felémelt nivója, valamint az oda koncentrált erősebb megvilágítás, miáltal az istentisztelet helye, a templom főrésze kiemelődik s maga a szertartás

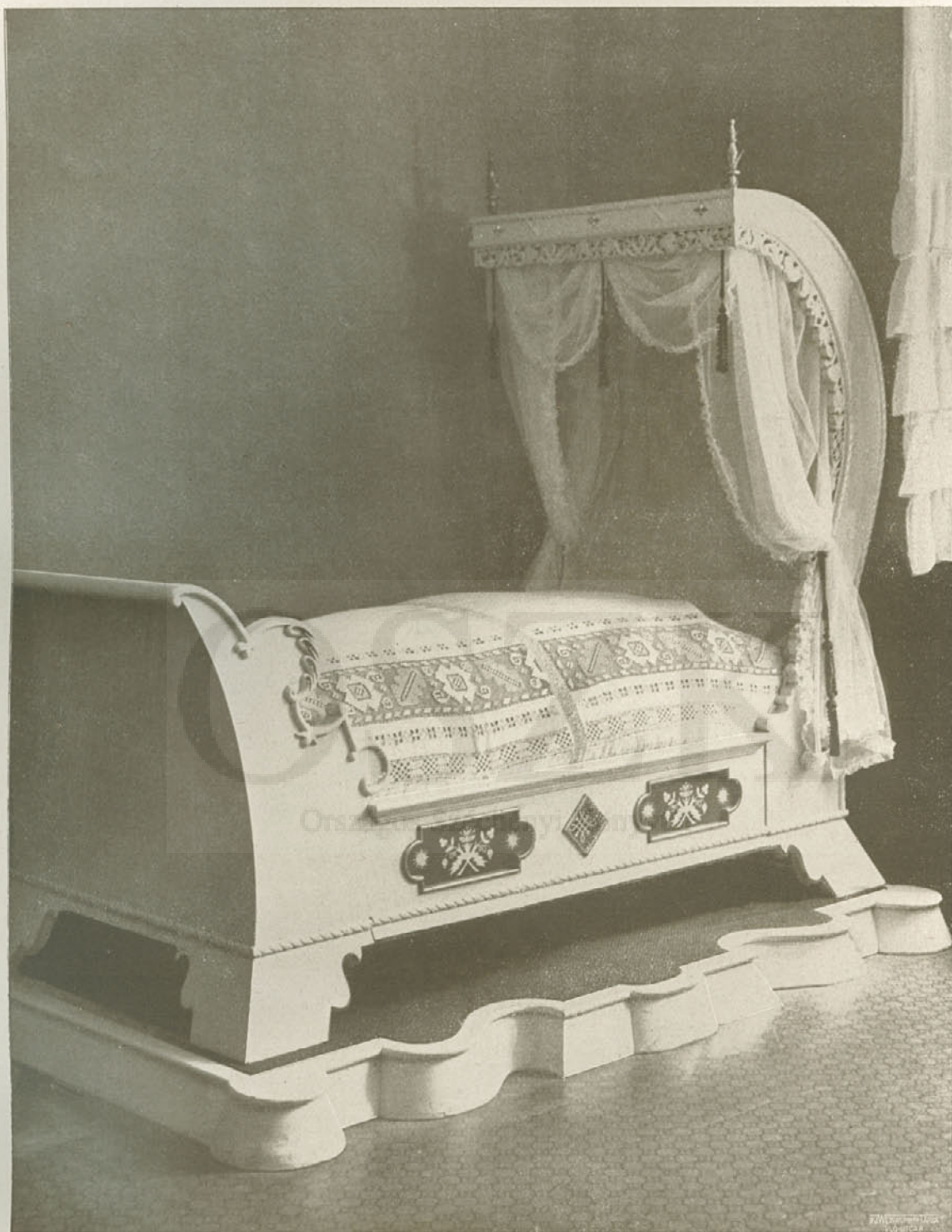
a templom minden részéből jól látható. Az Arkay Aladár adta architektonikus keretben az építetők igen dicséretre méltó intenciójának megfelelően egyházművészetünk legkiválóbb művelőinek alkotásait találjuk. A templom főhelyén, a szentély félköríves falán van Nagy Sándor mozaikképe, mely Krisztus királyságát ábrázolja. Ez egyúttal a templom oltárképe. Krisztus királysága fogalmának (ünnepe egészen új még, a pápa 1925. okt. 31-én kreálta) a képzőművészetben még nincsen kialakult formai megoldása. Nagy Sándor nemes és költői művészetéhez illő feladat volt a téma. Nagy Sándor a rendeltetéssel számolva, kitűnően oldotta meg feladatát. Krisztus trónuson ülve, jobbkeztét áldólag emeli s előtte szimmetrikusan hódolva térdelő angyalok a földi királyságok koronáit nyújtják feléje. Kár azonban, hogy a mozaik túlságosan kiesiny terjedelmű. Mindkét oldali megnagyobbítása nagy javára lenne az egész templom hatásának. A szentély oldalfalain vannak elhelyezve Schmigelschi Oktávnak, ennek az emelkedett felfogású mesternek, egyéni technikájában készült képei (a Rákóczi miséje és Szt. István Imre hereggel). A templomhajó homlokfalán van

Gróf József: Hall részlete beépített szekrénnyel. Készült Faragó és Gróf műhelyében. — Teil einer Diele mit eingebautem Schrank. — Vestibule.

Gróf József: Mázolt gyermekszobaszekrény. Készült Faragó és Gróf műhelyében. — Kinderzimmerschrank. — Armoire pour la chambre d'un enfant.

Gróf József: Gyermekágy csiszolt mázolással. Készült Faragó és Gróf műhelyében. — Kinderbett, Schleiflack. — Lit laqué et poli pour un enfant.

Gróf József: Hálószoba részlete. Leányszoba ágya és írószekrénye. Készültek Faragó és Gróf műhelyében. — Teil eines Schlafzimmers, Bett und Schreibkasten. — Chambres à coucher.

Stein Jánosnak nagyméretű és monumentális felfogású falfestménye. A boldogságos Szűznek, Magyarország Nagyasszonyának hódolnak a magyar szentek és királyok. A freskó alsó részein pedig a hazaszeretet és a vallásosságot jelképező ifjak csoportja van nagy művészi tudással megfestve. A művészi összehatás tekintetében jelentékeny feladat jutott az üvegfestészetnek is. Az emelet sor ékítményes ablakai Majoros Károlytól valók. A földszint ablaksorának 14 képében Leszkovszky György tervezte meg a keresztutat. Ezen képek kivitele Kopp Ferencetől valók. Leszkovszky György, néhai Köröslői Kriesch Aladár méltó tanítványa, a dekoratív s egyben a monumentális festészet művelőjének indult. Erre való talentumának kétségtelen jeleit mutatta már a kora ifjúságában megoldott és lapunk hasábjain is bemutatott zebe-gényi templom falfreskóin.

Az 1914. év óta lepergett idő azonban éppen ezzel a művészi ággal bánt a legmostohábban. Leszkovszky feladatok híján vízfestményekkel, tájképekkel s illusztrációkkal mutatta meg nagyvonalú felfogását és finom ízlését, főleg a Cennini Társaság kiállításain. Végre a Rákócziánium kalvária-sorozata visszaviszi őt elindulásának terrenumára. Sorozatának első képein érezhető is némi bizonytalanság, ami éppen a jelentéktelen tényekben leli magyarázatát. Imponáló azonban, hogy Leszkovszky mily gyorsan találja meg önmagát s mily biztos érzéssel talál rá a művészi üvegfestés stílusára.

A passio-képeknek, a keresztény művészet egyik fő témájának, több mint 1500 éves szinte jelenetről jelenetre kialakult képe, hagyománya van.

Leszkovszky megrendelőjének óhajára nem szakít a multtal s mégis újat, egyénit alkotott. Egyéni főként abban, hogy főalakja, Krisztus, képről képre szuggesztív erejű és őszinte lelki átérzés eredménye.

Sorozatának legnagyobb ereje pedig, hogy az elsősorban dekoratív tényezőnek, az üvegfestménynek mély lelki tartalmat is tudott adni a nélkül, hogy elveszítette volna a dekoratív hatást és az architektúrával való szerves összefüggést. Talán az iparművészet egyetlen ágában sem szükséges ez a harmónia, ez az egymást kiegészítés, mint az üvegfestészetben s ezáltal a jó üvegfestő szinte egyenlő értékűvé válik a tervezővel. Kopp Ferenc, az ablakok készítője, régi érdemes művelője üvegfestésztünknek. Kratzmannál tanul, majd Róth Miksa műhelyében dolgozik hosszú éveken át. A háború előtt önállósítja magát, de a katonáskodása, majd a háborút követő viszonyok megakadályozzák műhelye felvirágoztatását. Üvegmaratási munkái mellett idáig is szép sikerrel oldott meg több művészi jellegű munkát. Lechner Ödön pozsonyi templomában az Árpád-házi királyokat ábrázoló üvegfestmények rajzai és kivitele is tőle való. Elkészítette Hende Vince több üvegfestményét. A Rákócziánium 14 figurális ablaka szintén bizonyosság megbízhatóságáról, s az egész sorozatnak nagy szeretettel s a technika tökéletes ismeretére valló kivitele az a teljesítmény, mely Kopp Ferencet üvegfestőink első sorába emeli.

Általában monumentális egyházművészetünk erejéről megnyugtató képet ad a Rákócziánium temploma, mely emlékszerű műveivel mindig jellemzően képviselni fogja a kort, amelyben keletkezett. Sz. L.

KRÓNKA

SZINES MELLÉKLETEINKHEZ: ifj. Richter Aladár már mint az iparművészeti iskola grafikai osztályának elsőéves növendéke feltűnt fegyelme-zett ízlésre és biztos rajzkésziségre valló grafikai terveivel. Ezeket a magával hozott tulajdonságait kitarító szorgalmával és komoly tanulmányaival fejlesztette, úgyhogy kiváló sikerrel végzett iskolai ével után a már régebben önállóan dolgozó neves graffkusainkkal is fölvehette a versenyt. Tehetségének érvényesülésére a neki jutott sokféle megbízás bőségesen adott alkalmat s ő az elvállalt feladatokat mindig komoly igyekezettel és képességeinek teljes latbavetésével, megrendelőinek örömére és megalé-gedésére oldotta meg. — Szorosan vett szakmáján, a művészi grafikán kívül az iparművészet más terein is működött. Így egyebek mellett az ő tervei nyomán

készült a székesfőváros részéről Rothermere lord-nak felajánlott díszes aranytoll és kazettája is. Lapunk az 1926. évi budapesti nemzetközi szállodás-kongresszus alkalmával készült számos grafikai munkáját mutatta be s most a székesfőváros hatóságának jóvoltából a székesfővárosi házinyomdában nyomott két kiválóan sikerült művével: az állatkert hirdetésével és az idegenforgalmi hivatal karácsonyi köszöntő lapjával kedveskedhetünk olvasóinknak.

AZ ÚJ ÉLET VÁROSA címmel igen érdekes előadást tartott a Bécsben élő kiváló magyar szobrászművész, Moiret Ödön a Céhbeliek e. művészegyesület meghívására az Iparművészeti múzeumban, december hó 29-én. Szabad előadásban megmagyarázta és mintegy 80 vetített képpel bemutatatta egy eszményi városnak tervét, részleteit, kiválóbb épületeit, parkjait, szoborműveit, mely város elrendezésével és tervezett intézményeivel